

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2567 Vol.16 No.2 July - December 2024

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เลขที่ 248

ถนนศาลายา-นครชัยศรี ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

โทรศัพท์ 0-2444-6000 ต่อ 1079-1081 EMAIL: JOHU@MBU.AC.TH

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

MBU Humanities Academic Journal

ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2567 Vol. 16 No. 2 July-December 2024

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

MBU Humanities Academic Journal

The Faculty of Humanities, Mahamakut Buddhist University

(Peer Reviewed Academic Journal)

ISSN 1686-8897

เจ้าของ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ปรึกษา

1. พระเทพวัชรเมธี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. พระศรีวิจิรวาทิ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. พระมหามหวินทร์ บุริสุตโตโม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
4. พระปริยัติวัชรภิกขุ	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
5. พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฒโน	หัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันตก

บรรณาธิการ

อาจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ

รองบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สานิตย์ สีนาค

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

1. อาจารย์อภิเดช สุภา 2. อาจารย์อรรชนีดา หวานคง 3. อาจารย์ภูริณัฐ พฤกษ์เนรมิต

กองบรรณาธิการ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรมัตต์ คำเอก	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สำเนียง เลื่อนไธ	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเหลือ ใจมโน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
5. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชวีภรณ์ น้อมเนียน	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
7. ดร.เสนห์ เดชะวงศ์	คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
8. ดร.อุดมกฤษณี ศรีนนท์	คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ฝ่ายเลขานุการวารสาร

นางสาวสุภัทรี รักนาวิ, นางสาวกิตติมา มางเขียว

สำนักงาน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

248 ม.1 ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

โทรศัพท์ 0-2444-6000 ต่อ 1079-1081 โทรสาร 0-2444-6069 Email : johu@mbu.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเวทีในการนำเสนอบทความวิจัย บทความวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ในสาขาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ สำหรับบทความที่นำเสนอในวารสารฉบับนี้มีบทความ 8 เรื่อง ดังนี้

1. พระแก้วเนรมิต : พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์แห่งเมืองศรีสะเกษ โดยฉันทพงศ์ สารรัตน์, จัตุพล เกษร, เกริกเกียรติ สมัญญา, สุรียา หอมสิน, ศรชัย กันทอง, กฤษตกร ถนอมบุญ, ธนพล ป้องแก้ว, เอนก ศรีภพ, อีร์พัฒน์ ผงกุลา เป็นบทความวิชาการที่แสดงให้เห็นความศักดิ์สิทธิ์ของพระแก้วเนรมิตกับการเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวศรีสะเกษ

2. จารึกแม่อักษรขอมชุดปรอท ภาพสะท้อนอัจฉริยภาพทางภาษาบาลี ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรไชยเชษฐาสุริยวงศ์ โดยพระปลัดสถาพร ปุ่มเป้า, ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ เป็นบทความวิชาการที่แสดงให้เห็นพระอัจฉริยภาพทางภาษาบาลีของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐาสุริยวงศ์ ในการสอนพระภิกษุ สามเณร ให้มีความรู้พื้นฐานด้านภาษาบาลี

3. ในวันที่โลกหมุนด้วยเรื่องเล่า : อำนาจของเรื่องเล่ากับการสร้างความสมจริงให้ “ประเทศเหนือจริง” โดยภูริณัฐ พฤกษ์เนรมิต เป็นบทความวิชาการที่แสดงให้เห็นอำนาจของเรื่องเล่าที่สามารถทำให้ผู้ฟัง มีความเชื่อหรือความคิดเห็นคล้อยตามความคิดของผู้เล่าเรื่อง

4. ปฐมโพธิกาล : หลักการ อุดมการณ์ วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคแรก โดยมนต์เทียน มนตราภิบุลย์ เป็นบทความวิชาการที่แสดงให้เห็นถึงหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าในยุคแรกหลังการตรัสรู้

5. พระโพธิสัตว์ใน “บทขับร้องนกกาน้ำ” ของพิธีกรรมโนราโรงครุภาคใต้ โดยชาญณรงค์ คงฉิม เป็นบทความวิชาการที่แสดงให้เห็นโทษของการลบลู่คู่มิ้นครุบาอาจารย์

6. เสี่ยงงามสงวนไว้แต่ในที : วาทกรรมความงาม อุดมการณ์ และความคาดหวังต่อสตรีใน “สุภาชิตสอนหญิง” โดยเอียรณพัฒน์ เมืองหลวง, ศิริวรรณ เจียรชัชวาลวงศ์ เป็นบทความวิชาการที่แสดงให้เห็นค่านิยมของสตรีในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

7. วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในซีรีส์ “เด็กใหม่ ซีซั่น 2” โดยอุไรวรรณ สิงห์ทอง, เซอร์รี่ เกษมสุขสำราญ, เมตตา ฟองฤทธิ์, ชมบุญ สุทธิปัญญา, ทแก้ว แก้วกล้า, เกษศุคนธ์ เหล็กเพชร, วริศรา ตั้งมั่น เป็นบทความวิจัยที่แสดงผลการศึกษาเรื่องวาทกรรม 3 ประการ คือ 1) ชุดวาทกรรมที่มีการใช้อำนาจเข้าถึงปัญหาในสังคม 2) ชุดวาทกรรมทุนนิยมที่ส่งผลต่อการใช้อำนาจที่มีด้านการบิดเบือนความผิด 3) ชุดวาทกรรมด้านความเท่าเทียมทางเพศ

8. ภาพแทนความเป็นจีนในนวนิยาย เรื่อง หมู่บ้านเล็กตระกูลเป่า ของ หวังอันอี๋ พระราชนิพนธ์แปลในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเมตตา ฟองฤทธิ, เซอร์รี่ เกษมสุขสำราญ, อุไรวรรณ สิงห์ทอง, ทแก้ว แก้วกล้า, กมลวรรณ เทียงดาห์, ปุณยนุช โพธิ์ไชโย เป็นบทความวิจัยที่พบภาพแทน 3 ประการ คือ 1) ภาพแทนความเป็นจีนผ่านบทบาทของสตรี 2) ภาพแทนความเป็นจีนผ่านบทบาทการแสดงความรักชายหญิง 3) ภาพแทนความเป็นจีนผ่านบทบาทของวีรบุรุษ 4) ภาพแทนความเป็นจีนผ่านการลงโทษ

ในนามของกองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอขอบคุณเจ้าของบทความทุกท่านที่ส่งบทความมาตีพิมพ์ และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้พิจารณาถ้อยแถลง ให้ข้อชี้แนะในการแก้ไขบทความให้สมบูรณ์ทางวิชาการเพิ่มขึ้น

บรรณาธิการวารสาร

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

MBU Humanities Academic Journal

ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2567 Vol. 16 No. 2 July-December 2024

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

MBU Humanities Academic Journal

The Faculty of Humanities, Mahamakut Buddhist University

(Peer Reviewed Academic Journal)

ISSN 1686-8897

เจ้าของ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ปรึกษา

1. พระเทพวัชรเมธี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. พระศรีวิจิราภรณ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. พระมหามหาวินทร์ ปุริสสุตโต, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
4. พระปริยัติวัชรภรณ์	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
5. พระมหาเกรียงไกร สิริวิฑฒโน	หัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันตก

บรรณาธิการ

อาจารย์ วาที่ร้อยตรี ดร.ณัฐวดี คล้ายสุวรรณ

รองบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สันติย์ สีนาค

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

1. อาจารย์อภิเดช สุภา 2. อาจารย์อรรชนีดา หวานคง 3. อาจารย์ภูริณัฐ พุกฤษเณรมิต

กองบรรณาธิการ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรมัตต์ คำเอก	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สำเนียง เลื่อมใส	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเหลือ ใจมโน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
5. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชวีภุชชัญ น้อมเนียน	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
7. ดร.เสนห์ เดชะวงศ์	คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
8. ดร.อุดมกฤษณ์ ศรีนนท์	คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ฝ่ายเลขานุการวารสาร

นางสาวสุภัชรี รักนาวิ, นางสาวกิตติมา มางเขียว

สำนักงาน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

248 ม.1 ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

โทรศัพท์ 0-2444-6000 ต่อ 1079-1081 โทรสาร 0-2444-6069 Email : johu@mbu.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเวทีในการนำเสนอบทความวิจัย บทความวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ในสาขาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ สำหรับบทความที่นำเสนอในวารสารฉบับนี้มีบทความ 8 เรื่อง ดังนี้

1. พระแก้วเนรมิต : พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์แห่งเมืองศรีสะเกษ โดยธัญพงค์ สารรัตน์, จัตุพล เกษร, เกริกเกียรติ สมัญญา, สุริยา หอมสิน, ศรชัย กันทอง, กฤษตกร ถนอมบุญ, ธนพล ป้องแก้ว, เอนก ศรีภพ,

ธีรพัฒน์ ผงกุลา เป็นบทความวิชาการที่แสดงให้เห็นความศักดิ์สิทธิ์ของพระแก้วเนรมิตกับการเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวศรีสะเกษ

2. จารึกแม่อักษรขอมชุดปรอท ภาพสะท้อนอัจฉริยภาพทางภาษาบาลี ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรไชยเชษฐาสุริยวงศ์ โดยพระปลัดสถาพร ปุ่มเป่า, ญัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ เป็นบทความวิชาการที่แสดงให้เห็นพระอัจฉริยภาพทางภาษาบาลีของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐาสุริยวงศ์ ในการสอนพระภิกษุ สามเณร ให้มีความรู้พื้นฐานด้านภาษาบาลี

3. ในวันที่โลกหมุนด้วยเรื่องเล่า : อำนาจของเรื่องเล่ากับการสร้างความสมจริงให้ “ประเทศเหนือจริง” โดยภูริณัฐ ฤกษ์เนรมิต เป็นบทความวิชาการที่แสดงให้เห็นอำนาจของเรื่องเล่าที่สามารถทำให้ผู้ฟัง มีความเชื่อหรือความคิดเห็นคล้อยตามความคิดของผู้เล่าเรื่อง

4. ปฐมโพธิกาล : หลักการ อุดมการณ์ วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคแรก โดยมนต์เทียน มนตราภิญโญ เป็นบทความวิชาการที่แสดงให้เห็นถึงหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าในยุคแรกหลังการตรัสรู้

5. พระโพธิสัตว์ใน “บทขับร้องนกกาน้ำ” ของพิธีกรรมโนราโรงครุภาคใต้ โดยชาญณรงค์ คงฉิม เป็นบทความวิชาการที่แสดงให้เห็นโทษของการลบลู่คู่มิ้นครูบาอาจารย์

6. เสี่ยงงามสงวนไว้แต่ในที : วาทกรรมความงาม อุดมการณ์ และความคาดหวังต่อสตรีใน “สุภาจิตสอนหญิง” โดยเชียรณพัฒน์ เมืองหลวง, ศิริวรรณ เจียรชัชวาลวงศ์ เป็นบทความวิชาการที่แสดงให้เห็นค่านิยมของสตรีในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

7. วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในซีรีส์ “เด็กใหม่ ซีซั่น 2” โดยอุไรวรรณ สิงห์ทอง, เซอร์รี่ เกษมสุขสำราญ, เมตตา ฟองฤทธิ์, ชมบุญ สุทธิปัญญา, ทแก้ว แก้วกล้า, เกษศุณห์ เหล็กเพชร, วิศรา ตั้งมั่น เป็นบทความวิจัยที่แสดงผลการศึกษาเรื่องวาทกรรม 3 ประการ คือ 1) ชุดวาทกรรมที่มีการใช้อำนาจเข้าถึงปัญหาในสังคม 2) ชุดวาทกรรมทุนนิยมที่ส่งผลต่อการใช้อำนาจที่มีด้านการบิดเบือนความผิด 3) ชุดวาทกรรมด้านความเท่าเทียมทางเพศ

8. ภาพแทนความเป็นเงินในนวนิยาย เรื่อง หมู่บ้านเล็กตระกูลเป่า ของ หวังอันอี่ พระราชนิพนธ์แปลในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเมตตา ฟองฤทธิ์, เซอร์รี่ เกษมสุขสำราญ, อุไรวรรณ สิงห์ทอง, ทแก้ว แก้วกล้า, กมลวรรณ เทียงดาห์, ปุณยนุช โพธิ์ไชโย เป็นบทความวิจัยที่พบภาพแทน 3 ประการ คือ 1) ภาพแทนความเป็นเงินผ่านบทบาทของสตรี 2) ภาพแทนความเป็นเงินผ่านบทบาทการแสดงความรักชายหญิง 3) ภาพแทนความเป็นเงินผ่านบทบาทของวีรบุรุษ 4) ภาพแทนความเป็นเงินผ่านการลงโทษ

ในนามของกองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ขอขอบคุณเจ้าของบทความทุกท่านที่ส่งบทความมาตีพิมพ์ และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้พิจารณาถ้อยแถลง ให้ข้อชี้แนะในการแก้ไขบทความให้สมบูรณ์ทางวิชาการเพิ่มขึ้น

บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

	หน้า
1. พระแก้วเนรมิต : พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์แห่งเมืองศรีสะเกษ โดยฉันทยพงศ์ สารรัตน์, จัตุพล เกษร, เกริกเกียรติ สมัญญา, สุรียา หอมสิน, ศรชัย กันทอง, กฤษตกร ถนอมบุญ, ธนพล ป้องแก้ว, เอนก ศรีภพ, อีร์พัฒน์ ผงกุล.....	1-21
2. จารึกแม่อักษรขอมชุดปรอท ภาพสะท้อนอัจฉริยภาพทางภาษาบาลี ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐาสุริยวงศ์ โดยพระปลัดสถาพร ปุ่มเป่า, ณิชวุฒิ คล้ายสุวรรณ.....	22-30
3. ในวันที่โลกหมุนด้วยเรื่องเล่า : อำนาจของเรื่องเล่ากับการสร้างความสมจริงให้ “ประเทศเหนือจริง” โดยภุริณัฐ พุกษ์เนรมิต.....	31-43
4. ปฐมโพธิกาล : หลักการ อุดมการณ์ วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคแรก โดยมนต์เทียน มนตราภิบุลย์.....	44-57
5. พระโพธิสัตว์ใน “บทขับร้องนกกาน้ำ” ของพิธีกรรมโนราโรงครุภาคใต้ โดยชาญณรงค์ คงฉิม.....	58-67
6. เสี่ยงงามสงวนไว้แต่ในที : วาทกรรมความงาม อุดมการณ์ และความคาดหวังต่อสตรีใน “สุภาซิต สอนหญิง” โดยเธียรณพัฒน์ เมืองหลวง, ศิริวรรณ เจียรชัชวาลวงศ์.....	68-75
7. วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในซีรีส์ “เด็กใหม่ ซีซั่น 2” โดยอุไรวรรณ สิงห์ทอง, เซอร์รี่ เกษมสุขสำราญ, เมตตา ฟองฤทธิ์, ชมบุญ สุทธิปัญญา, ทแก้ว แก้วกล้า, เกษสุคนธ์ เหล็กเพชร, วริศรา ตั้งมั่น.....	76-88
8. ภาพแทนความเป็นจีนในนวนิยาย เรื่อง หมู่บ้านเล็กตระกูลเป่า ของ หวังอันอี พระราชนิพนธ์แปลในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเมตตา ฟองฤทธิ์, เซอร์รี่ เกษมสุขสำราญ, อุไรวรรณ สิงห์ทอง, ทแก้ว แก้วกล้า, กมลวรรณ เทียงดาห์, ปุณยนุช โพธิ์ไชโย.....	89-106
คำแนะนำและแนวทางการจัดการต้นฉบับสำหรับผู้เขียนวารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.....	107-109

จารึกแม่อักษรขอมขุดปรอท : ภาพสะท้อนอัจฉริยภาพทางภาษาบาลี

ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐาสूरियวงศ์

Khmer Script Inscription Khud Palord : A Reflection of the
Genius of the Pali language of Prince Thammathibet

Chaiyachet Suriyawong

พระปลัดสถาพร ปุ่มเป้า / Phrapalad Sathaporn Poompao

วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhachinaraj Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ / Natawut Klaisuwan

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Faculty of Humanities, Mahamakut Buddhist University

Received : November 11, 2024

Revised : November 22, 2024

Accepted : December 11, 2024

บทคัดย่อ

จารึกแม่อักษรขอมขุดปรอท เป็นจารึกสมัยอยุธยาที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐาสूरियวงศ์ ทรงสร้างขึ้น เพื่ออธิบายวิธีการประสมอักษรในภาษาบาลีด้วยตัวอักษรขอมไทยให้กับพระภิกษุ สามเณรที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านภาษาบาลี โดยใช้วิธีการอธิบายที่เข้าใจง่าย กล่าวคือ อธิบาย วิธีการประสมอักษร (สระ พยัญชนะ ตัวสะกด ตัวตาม) ด้วยตาราง 8 แถว ทั้งแนวตั้ง แนวนอน จึงช่วยให้ผู้เรียนเห็นภาพที่ชัดเจน และเรียนรู้ได้เร็ว การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าเจ้าฟ้า ธรรมธิเบศร ไชยเชษฐาสूरियวงศ์ ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษาภาษาบาลีของพระภิกษุ สามเณร ทั้งยังแสดงให้เห็นอัจฉริยภาพทางด้านภาษาบาลีของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐาสूरियวงศ์ว่า ทรงมีความแตกฉานทางด้านภาษาบาลี และทรงรอบรู้ภาษาบาลีอย่างลึกซึ้ง อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความชาญฉลาดในการเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับบุคคลและยุคสมัย

คำสำคัญ : จารึกแม่อักษรขอมขุดปรอท, พระอัจฉริยภาพทางภาษา, เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

Abstract

Khmer script inscription Khud Mae Palord is an inscription from the Ayutthaya period built by Prince Thammathibet Chaiyachet Suriyawong to explain how to combine letters in Pali with Thai Khmer letters for monks and novices who do not have basic knowledge of the Pali language for monks and novices who do not have basic knowledge of the Pali language using an easy-to-understand explanation method That is, explains how to combine letters (vowels, consonants, spellings, following letters) with an 8-row grid, both vertical and horizontal Therefore helping the students to see a clear picture. and learn quickly. This study shows that Prince Thammathibet Chaiyachetsuriyawong gave importance to the study of the Pali language by monks and novices. It also shows that Prince Thammathibet Chaiyachet Suriyawong He had profound knowledge of the Pali language. It also shows Wisdom in selecting teaching methods that are appropriate to the person and era.

Keywords : Khmer script inscription Khud Palord, reflection of linguistic, Prince Thammathibet

บทนำ

จารึกแม่อักษรขอมชุดปรอท เป็นจารึกที่สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีศักราชระบุไว้ อย่างชัดเจนว่า สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2290 ตรงกับรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ โดยเจ้าฟ้าธรรมธิเบศรไชยเชษฐาสุริยวงศ์ เป็นผู้สร้างขึ้น เมื่อครั้งที่พระองค์ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็น กรมพระราชวังบวรสถานมงคลแล้ว ดังความที่ปรากฏในจารึกว่า

วันศุกร์ เดือนสาม ขึ้นสี่ค่ำ พระพุทธศักราช 2290

จุลศักราช 1109 ปีเถาะ นพศก

สมเด็จพระราชโอรสาธิราชเจ้า

ทรงพระนามเจ้าฟ้าธรรมธิเบศไชยเชษฐา สุริยวงศ์

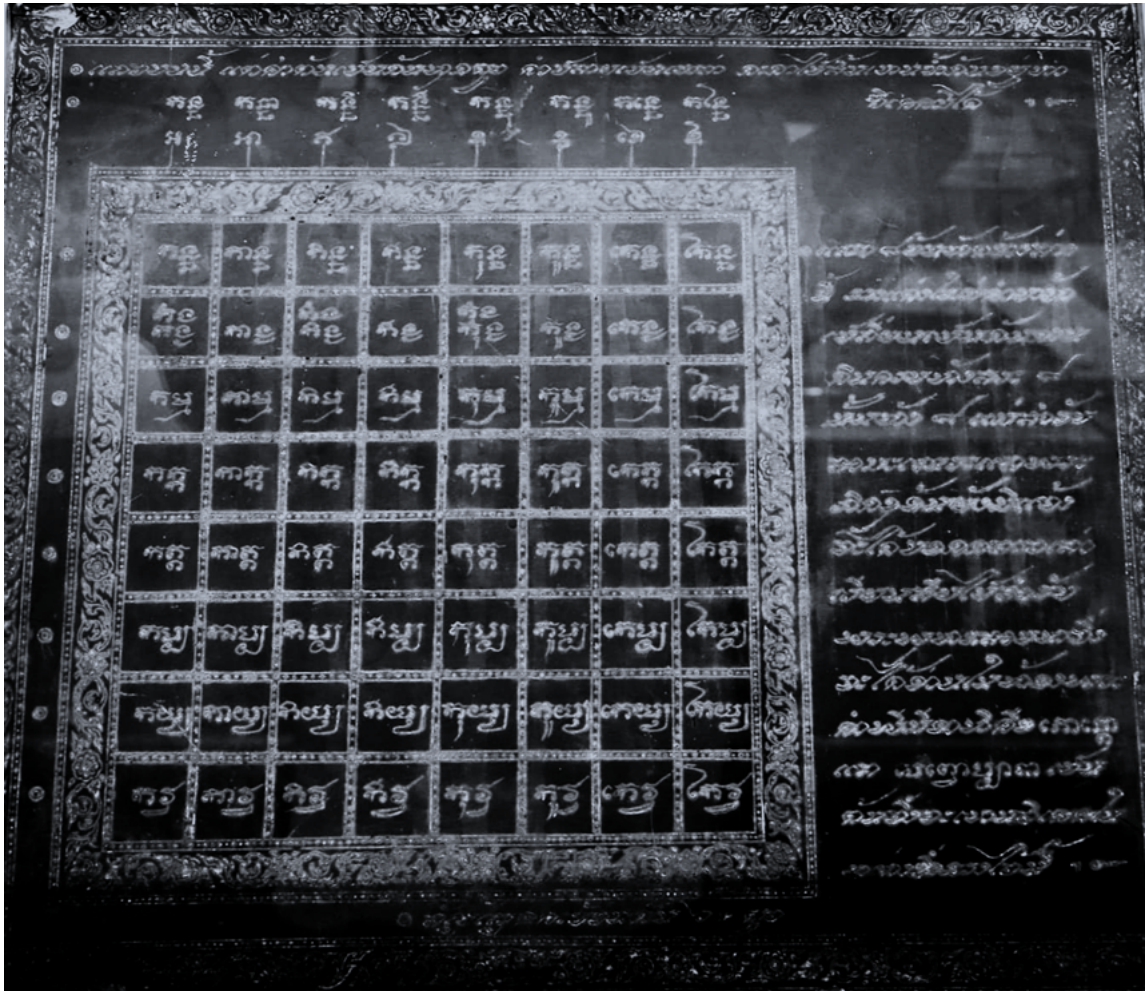
ได้เสวยราชย์พระราชวังบวรสถานมงคล

ทรงแต่งแม่อักษรขอมชุดปรอท

นี้ไว้สำหรับพระพุทธศาสนา

(กรมศิลปากร, 2529 : 197)

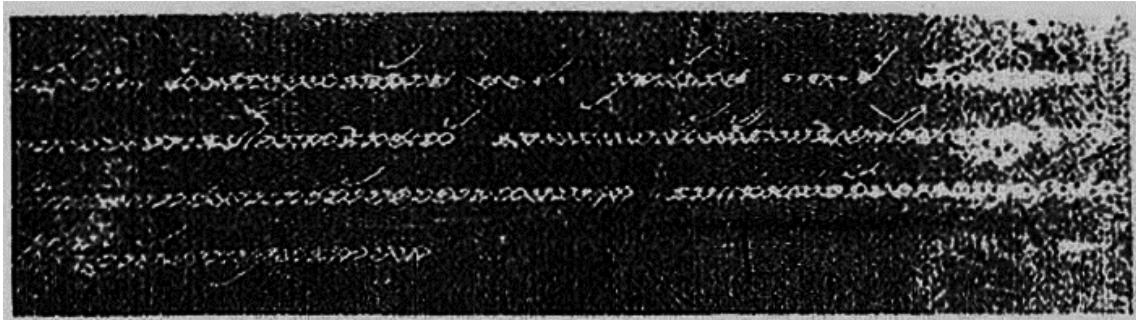
จารึกหลักนี้เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐาสุริยวงศ์ พระราชโอรสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศกับสมเด็จพระพันวัสสาใหญ่ กรมหลวงอภัยนุชิต ทรงสร้างขึ้นหลังจากที่ทรงนิพนธ์เรื่องนั้นโทปนันทสูตรคำหลวงแล้ว 11 ปี¹ (ก่อนสิ้นพระชนม์ 8 ปี) โดยจารึกลงบนแผ่นทองแดงรูปสี่เหลี่ยม มีการจำหลักลายที่ขอบทั้ง 4 ด้าน มีความกว้าง 53 เซนติเมตร ความยาว 45 เซนติเมตรหนา 0.7 เซนติเมตร

ภาพที่ 1 จารึกแม่อักษรขอมชุดปรอท ด้านที่ 1
ที่มา : กรมศิลปากร, 2529 : 194

¹ เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐาสุริยวงศ์ ทรงพระนิพนธ์นั้นโทปนันทสูตรคำหลวง เมื่อ พ.ศ. 2279

ตัวอักษรที่ใช้จารึกมี 2 ประเภท คือ อักษรขอมไทย และอักษรไทยย่อ โดยอักษรขอมไทยใช้ในการแสดงวิธีการเขียนพยัญชนะสังโยค² ประสมกับสระในภาษาบาลี ส่วนอักษรไทยย่อใช้ในการเขียนอธิบายขยายความเป็นภาษาไทย

ภาพที่ 2 จารึกแม่อักษรขอมชุดปรอท ด้านที่ 2

ที่มา : กรมศิลปากร, 2529 : 194

จารึกแม่อักษรขอมชุดปรอท เป็นจารึกที่บันทึกแบบอักษรและการสะกดคำ มีลักษณะเป็นแบบเรียนหนังสือขั้นต้น (ก่องแก้ว วีระประจักษ์, 2549 : 109) มีข้อความบันทึกไว้เพียงสั้นๆ แต่ได้แสดงให้เห็นอัจฉริยภาพด้านภาษาบาลีของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐสุริยวงศ์ ในการอธิบายวิธีการเขียนภาษาบาลีด้วยตัวอักษรขอมไทยให้กับพระภิกษุ สามเณร เพื่อให้มีความรู้เบื้องต้น สำหรับการศึกษาคัมภีร์ทางพุทธศาสนาขั้นสูงต่อไป

อัจฉริยภาพทางด้านภาษาบาลีของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐสุริยวงศ์

จากการพิจารณาเนื้อความตามที่ปรากฏในจารึกแม่อักษรขอมชุดปรอท จะเห็นได้ว่าเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐสุริยวงศ์ ทรงมีอัจฉริยภาพทางด้านภาษาบาลีเป็นอย่างยิ่ง เพราะทรงอธิบายวิธีการเขียนภาษาบาลีด้วยตัวอักษรขอมไทย โดยทรงยกตัวอย่างการประสมอักษรทั้งสระและพยัญชนะ (สังโยค) ซึ่งทรงอธิบายให้กับพระภิกษุ สามเณร ที่ยังไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านภาษาบาลีมาก่อนได้เรียนรู้เป็นเบื้องต้น เพื่อการศึกษาความรู้ด้านภาษาบาลีขั้นสูงต่อไป ดังที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐสุริยวงศ์ ทรงชี้แจงไว้ว่า

² พัฒน์ เพ็งผลา (2548 : 8) อธิบายความหมายของพยัญชนะสังโยคว่า ในภาษาบาลีเรียกพยัญชนะสังโยคอีกอย่างหนึ่งว่า พยัญชนะซ้อน หมายถึง คำที่มีพยัญชนะตัวที่ 2 และ 3 มาด้วยกัน มีฐานเกิดเดียวกัน และออกเสียงเดียวกัน โดยพยัญชนะตัวที่ 2 ทำหน้าที่เป็นตัวสะกด และพยัญชนะตัวที่ 3 ทำหน้าที่เป็นตัวตาม

สำหรับสามเณร แลพระ
 ภิกษุอันยังมีแจ้ง
 จะได้ออกกล่าวเล่า
 เรียนสืบไปสำหรับ
 พระพุทธศาสนา จึง
 จะได้อ่านในท้องพระ
 คัมภีร์ มีอาทิ คือ โภจนโตะ
 แล สัพโพบาปาทา เป็น
 ต้น ซึ่งจะเห็นวิเศษใน
 อย่าง ซึ่งทรงไว้นี้ ฯ

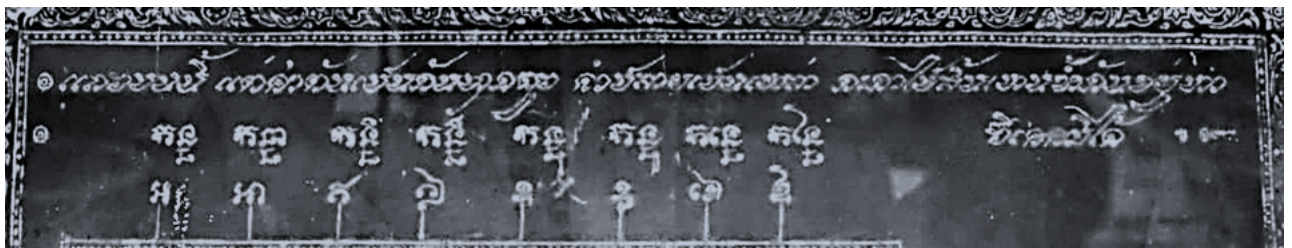
(กรมศิลปากร, 2529 : 196)

ในส่วนของวิธีการอธิบายความนั้น เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐาสุริยวงศ์ ทรงแบ่งช่วงในการอธิบายออกเป็น 2 ช่วง โดยช่วงแรกทรงกล่าวถึงวิธีการประสมอักษร (สระกับพยัญชนะ) ตามรูปแบบการเรียนภาษาบาลีที่ปรากฏกันทั่วไป ดังความว่า

แถวบนนี้ แต่คำต้นเป็น กัน ทุกตัว คำปลายเป็นเหล่า กะกา ไปสิ้น เห็นซ้ำกันอยู่ หา
 วิเศษมิได้ ฯ ๘

กันนะ	กันนา	กันนิ	กันนี	กันนุ	กันนู	กันเน	กันโน
อะ	อา	อิ	อี	อุ	อู	เอ	โอ

(กรมศิลปากร, 2529 : 195)

ภาพที่ 3 การอธิบายวิธีประสมอักษร (สระกับพยัญชนะ) ในภาษาบาลีตามที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐาสุริยวงศ์ แจ้งว่าใช้เรียนกันอยู่ทั่วไป
 ที่มา : กรมศิลปากร, 2529 : 194

เนื้อความในช่วงแรกของจารึกดั่งที่ยกมาข้างต้น เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐสุริยวงศ์ ทรงอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันว่า ข้อความที่เห็นอยู่นี้ ปรากฏในการเรียนภาษาบาลีทั่วไป ไม่ได้มีความพิเศษแต่ประการใด

สำหรับความพิเศษของจารึกแม่อักษรขอมชุดปรอทอยู่ในข้อความในช่วงที่สอง ซึ่งเป็นข้อความที่ปรากฏในตอนล่างของจารึก เนื้อความในตอนนี้เป็นส่วนที่แสดงให้เห็นอัจฉริยภาพทางด้านภาษาบาลีของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐสุริยวงศ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่า พระองค์ทรงศึกษาภาษาบาลีจนแตกฉาน ทรงรู้วิธีการประสมอักษรในภาษาบาลีด้วยตัวอักษรขอมไทย ดังนั้นเมื่อทรงอธิบายวิธีการเขียนภาษาบาลีด้วยตัวอักษรขอมไทยให้กับพระภิกษุ และสามเณรที่ยังไม่มีความรู้ทางด้านภาษาบาลี พระองค์จึงทรงใช้วิธีการอธิบายแบบใหม่ ซึ่งเป็นวิธีการที่ง่ายและเรียนรู้ได้เร็ว โดยพระองค์ทรงคิดขึ้นเอง ดังที่ทรงชี้แจงไว้ว่า

แถว 8 บรรทัดข้างล่าง

นี่ ทรงแต่งใหม่ คำหน้า

เปลี่ยนเป็น กั้น กาน

กิน ครบทั้ง 8 สระ

นั่น ทั้ง 8 แม่

(กรมศิลปากร, 2529 : 195-196)

เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐสุริยวงศ์ ทรงอธิบายให้พระภิกษุ สามเณร เห็นวิธีการประสมอักษร (สระกับพยัญชนะ) ในภาษาบาลีด้วยตัวอักษรขอมไทย รวมไปถึงการอธิบายวิธีเขียนพยัญชนะสังโยค (พยัญชนะซ้อน) ตามมาตราตัวสะกดในแม่ต่างๆ ได้แก่ กก กด กบ กง กน กม เกย เกอว ทั้งนี้ในการอธิบายของพระองค์นั้น ทรงอธิบายโดยใช้ตัวอักษร ก เป็นแนวทางในการอธิบาย โดยทรงอธิบายเป็นตาราง 8 แถว ทั้งแนวตั้ง แนวนอน ซึ่งไม่เคยมีผู้ใดอธิบายมาก่อน ช่วยทำให้เห็นภาพประกอบการอธิบายที่ชัดเจน ทั้งยังทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว เพราะผู้เรียนได้เห็นทั้งการประสมสระ พยัญชนะ ตัวสะกด ตัวตาม ไปพร้อมกัน ดังภาพจากจารึกและตารางที่ปริวรรตเป็นอักษรไทยปัจจุบันแล้ว

ภาพที่ 4 ตารางอธิบายวิธีการประสมอักษรในภาษาบาลี ด้วยอักษรขอมไทย
ตามแนวทางของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐ์สุริยวงศ์
ที่มา : กรมศิลปากร, 2529 : 194

ปริวรรต

กั้น	กาน	กิน	กีน	กุน	กูน	เกน	โกน
กั่ง กั้ง	กาง	กิง กิง	กึ่ง	กุง กุง	กูง	เกง	โกง
กั้ม	กาม	กิม	กีม	กุม	กวม	เกม	โกม
กัก	กาก	กิก	กีก	กุก	กูก	เกก	โกก
กั๊ด	กาด	กิด	กีด	กุด	กูด	เกด	โกด
กั๊บ	กาบ	กิบ	กีบ	กุบ	กวบ	เกบ	โกบ
กั๊ย	กาย	กีย	กีย	กุย	กวย	เกย	โกย
กั๊ว	กาว	กิว	กิว	กัว	กิว	เกว	โกว

ภาพที่ 5 ตารางอธิบายวิธีการประสมอักษรในภาษาบาลีด้วยอักษรขอมไทย (ปริวรรต เป็นอักษรไทยปัจจุบัน) ตามแนวทางของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐาสุริยวงศ์
ที่มา : กรมศิลปากร, 2529 : 194

จากการพิจารณาวิธีอธิบายเรื่องการประสมสระกับพยัญชนะสังโยค (พยัญชนะซ้อน) ตามวิธีการของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐาสุริยวงศ์ ที่ทรงนำเสนอด้วยตาราง 8 แถว ทั้งแนวตั้ง แนวนอน จะเห็นได้ว่า วิธีการดังกล่าวนั้น ช่วยทำให้พระภิกษุ สามเณร ที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านภาษาบาลี เรียนรู้เรื่องการประสมอักษร (สระ พยัญชนะ ตัวสะกด ตัวตาม) ได้ง่ายและรวดเร็ว ทั้งยังช่วยในเรื่องการเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง เพราะพระภิกษุ สามเณร จะเห็นตัวอย่างในการประสมอักษร (สระ พยัญชนะ ตัวสะกด ตัวตาม) อย่างชัดเจน ทั้งนี้ตารางการประสมอักษรที่

เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐสุริยวงศ์ ทรงคิดขึ้น ยังสามารถนำอักษรไทยตัวอื่นๆ มาเทียบเคียงเพื่อประสมอักษร (สระ พยัญชนะ ตัวสะกด ตัวตาม) ให้ถูกต้องตามหลักภาษาได้อีกด้วย

จากที่กล่าวมานี้ทำให้เห็นว่า เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐสุริยวงศ์ ทรงมีความแตกฉานทางภาษาบาลี ทั้งทางด้านการอ่าน การเขียน ไวยากรณ์ นอกจากนี้พระองค์ยังมีความสามารถในการสอนภาษาบาลี เพราะทรงถ่ายทอดวิธีการสอนที่เข้าใจง่าย ถูกต้องตามลักษณะไวยากรณ์ ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว

สรุป

การศึกษาจารึกแม่อักษรขอมชุดปรอท ซึ่งเป็นจารึกที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐสุริยวงศ์ ทรงสร้างขึ้น แม้จะเป็นจารึกที่บันทึกข้อความเพียงสั้นๆ แต่ก็สะท้อนให้เห็นอัจฉริยภาพทางด้านภาษาบาลีของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐสุริยวงศ์ อย่างชัดเจนว่า ทรงมีความรู้ทางด้านภาษาบาลีอย่างแตกฉาน ดังจะเห็นได้ว่าพระองค์มีวิธีการที่สร้างสรรค์ในการอธิบายวิธีการประสมอักษรในภาษาบาลีที่เข้าใจง่าย เหมาะสำหรับการเรียนรู้ของพระภิกษุ สามเณร ที่ยังไม่มีพื้นฐานความรู้ทางด้านภาษาบาลี โดยทรงอธิบายวิธีการประสมอักษร (สระ พยัญชนะ ตัวสะกด ตัวตาม) เป็นตาราง 8 แถว ทั้งแนวตั้ง แนวนอน ซึ่งเป็นวิธีการอธิบายที่ยังไม่มีใครเคยทำมาก่อน ทั้งนี้การอธิบายวิธีการประสมอักษร (สระ พยัญชนะ ตัวสะกด ตัวตาม) ที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐสุริยวงศ์ ทรงคิดขึ้นนี้ ช่วยให้พระภิกษุ สามเณร เห็นภาพที่ชัดเจน และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภาษาบาลีในระดับสูงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2529). *จารึกในประเทศไทย เล่ม 5 อักษรธรรมและอักษรไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- ก่องแก้ว วีระประจักษ์. (2549). ศิลาจารึกและการอ่านจารึก. ใน *สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม 16*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- พัฒน์ เพ็งผลา. (2548). *ภาษาบาลีพื้นฐาน 1*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.